

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 218/05-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. apríla 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Ľudmily Gajdošikovej a Jána Lubyho o sťažnosti I. V., a o sťažnosti H. V., obaja bytom D., zastúpených advokátkou JUDr. G. Z., so sídlom B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 71/00 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo I. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 71/00 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 71/00 konal bez zbytočných prietáhov.

3. I. V. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie 50 000 Sk (slovom päťdesiatisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. I. V. priznáva úhradu trov konania 8 603 Sk (slovom osemtisícšesťstotri slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť na účet advokátky JUDr. G. Z., so sídlom B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Konanie o sťažnosti H. V. z a s t a v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. septembra 2005 doručená sťažnosť I. V. (ďalej len „sťažovateľ“) a H. V. (ďalej aj „sťažovateľka“), obaja bytom D. (spolu ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. G. Z., so sídlom B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 71/00.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uviedli, že 7. júna 2000 doručili okresnému súdu žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a riadne zaplatili súdny poplatok. Podľa sťažnosti okresný súd v predmetnej veci nenariadil dosiaľ žiadne pojednávanie a vo vzťahu k sťažovateľom neurobil ani žiadne procesné úkony. Podaniami doručenými okresnému súdu 20. júna 2002 a 27. marca 2003 sa sťažovatelia domáhali nariadenia pojednávania vo veci. Na tieto podania nedostali sťažovatelia žiadnu odpoveď. Následne adresovali sťažovatelia predsedovi okresného súdu list, v ktorom poukazujú na nečinnosť súdu vo veci ich žaloby. List bol doručený okresnému súdu 14. júna 2004. Ani na tento list nedostali sťažovatelia odpoveď.

Vychádzajúc z uvedeného vyslovili sťažovatelia názor, že nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a navrhli, aby ústavný súd prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci samej takto rozhodol:

„Okresný súd Bratislava III. v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. 6 C 71/00 porušil základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Sťažovateľom sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 200.000,- Sk pre pretrvávajúci stav právnej neistoty a za útrapy spôsobené doterajšími prietahmi v konaní a tiež pre zabránenie sťažovateľom uskutočniť zámery, ktoré so svojím vlastníctvom majú a chceli uskutočniť.

Porušovateľ základného práva je povinný sťažovateľom zaplatiť náhradu trov konania vo výške 8 603,- Sk, čo podľa § 11 ods. 2 Vyhl. MS SR č. 655/2004 Z. z. je odmena za dva úkony – prevzatie veci a podanie ústavnej sťažnosti – 2 x 2.501,- Sk x 2 osoby = 10.004,- Sk, minus 20 % (2001,- Sk) + 2 x 2 paušál 150,- Sk“.

Ústavný súd sťažnosť po jej predbežnom prerokovaní 6. októbra 2005 prijal uznesením č. k. II. ÚS 218/05-10 na ďalšie konanie. V nadväznosti na to vyzval sťažovateľa a okresný súd, aby oznámili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, a okresný súd aj na vyjadrenie k sťažnosti. Okresný súd sa k podanej sťažnosti nevyjadril a až po opakovanej výzve zaslal ústavnému súdu spis sp. zn. 6 C 71/00, ktorý bol doručený 29. marca 2006. Sťažovateľ aj okresný súd oznámili, že netrvajú na konaní ústneho pojednávania.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 6 C 71/00 ústavný súd zistil, že sťažovatelia 7. júna 2000 podali na okresnom súde žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti proti trom žalovaným, z ktorých žalovaný 1 má bydlisko v zahraničí a pobyt žalovanej 2 a žalovanej 3 nie je sťažovateľom známy. Okresný súd 17. januára 2001 vyzval sťažovateľov na doplnenie návrhu a 26. januára 2001 si vyžiadal od Okresného úradu Senec, odboru katastrálneho, list vlastníctva k parcele, určenie vlastníctva ktorej je predmetom konania (splnenie žiadosti urgoval 19. februára 2001). Dňa 6. februára 2006 konajúca sudkyňa predvolala sťažovateľov na informatívny výsluch na 8. marec 2006.

Informatívnym výsluchom okresný súd zistil, že sťažovateľka H. V. 24. januára 2006 zomrela. Následne 20. marca 2006 okresný súd konanie prerušil do skončenia dedičského konania po H. V. a 22. marca 2006 ustanovil žalovanej 2 a žalovanej 3 opatrovníka za účelom doručenia uznesenia o prerušení konania. Zároveň okresný súd 22. marca 2006 požiadal Register obyvateľov Slovenskej republiky (ďalej len „register obyvateľov“) o oznámenie pobytu žalovanej 2 a žalovanej 3.

II.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia ich základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným... rozhodnutím“ alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prejednávanej veci.

Pri uplatnení týchto kritérií však ústavný súd súčasne berie do úvahy, že ich aplikácia je oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých zistil, že súd bol celkovo nečinný a vo veci neuskutočnil žiadne úkony (II. ÚS 4/03). Z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn.

6 C 71/00 vyplynulo, že v tomto prípade okresný súd po podaní žaloby 7. júna 2000 vyzval sťažovateľov na doplnenie žaloby 17. januára 2001 a 26. januára 2001 (urgoval 19. februára 2001) si vyžiadal list vlastníctva k predmetnej parcele. Ďalej však okresný súd do podania sťažnosti ústavnému súdu neurobil žiadne úkony, ktoré by smerovali k prejednaniu a rozhodnutiu veci. Vôbec nedoručil žalobu žalovanému 1 a prvýkrát vykonal úkon na zistenie pobytu žalovanej 2 a žalovanej 3 až 22. marca 2006, keď požiadal o oznámenie ich pobytu register obyvateľov. V postupe okresnému súdu pritom do 24. januára 2006 nebránila žiadna zákonná prekážka.

Na základe uvedených skutočností dospel ústavný súd k záveru, že konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 6 C 71/00 je konaním, v ktorom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd z predloženého spisu, v ktorom sa nachádza úmrtný list vystavený Matričným úradom mestskej časti B., zistil, že sťažovateľka H. V. zomrela 24. januára 2006. Z uvedeného dôvodu ústavný súd konanie o sťažnosti, ktorou namietala porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy H. V., zastavil, pretože je oprávnený rozhodovať o porušení základných práv a slobôd len žijúcich fyzických osôb. Zastavenie konania z dôvodu úmrtia sťažovateľky však nevylučuje uplatnenie ochrany základných práv a slobôd jej prípadných právnych nástupcov.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 71/00 v ďalšom období (po odpadnutí prekážky postupu konania) konal bez zbytočných prieťahov.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia žiadali priznať primerané finančné zadosťučinenie 200 000 Sk z dôvodu pretrvávajúceho stavu právnej neistoty a útrap spôsobených doterajšími prieťahmi v konaní, ako aj zabránenia sťažovateľom uskutočniť zámery, ktoré so svojím vlastníctvom chceli uskutočniť.

Vzhľadom na okolnosti prípadu, doterajšiu dĺžku konania, v ktorom došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a s prihliadnutím na zastavenie konania o sťažnosti, ktorou namietala porušenie svojho práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy H. V., ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade suma 50 000 Sk zodpovedá závažnosti ujmy, ktorú sťažovateľ utrpel.

Pri určení výšky finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli za právne zastupovanie advokátkou JUDr. G. Z. v konaní pred ústavným súdom, podľa vyčíslenia v sťažnosti v sume 8 603 Sk (slovom osemtisícšesťstotri slovenských korún) spolu za dva úkony právnej pomoci urobené v roku 2005 pre dve osoby po 2 501 Sk podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti

Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) s uplatnením 20 % zníženia, pretože išlo o právne úkony spoločne urobené pre dve fyzické osoby, a po 150 Sk režijný paušál. Ústavný súd uznal za úkony právnej pomoci advokátky JUDr. G. Z. aj úkony, ktoré do dňa smrti urobila v mene H. V. s odôvodnením, že povinnému právnenému zastúpeniu zodpovedá aj poskytnutie úhrady trov konania sťažovateľky, ktoré jej v tejto súvislosti vznikli. Smrť sťažovateľky a následné zastavenie konania z tohto dôvodu by nemali byť dôvodom nepriznania ich úhrady berúc do úvahy smrť ako právnu udalosť nepredvídateľného charakteru.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2006